

Kommunal- og Regionaldepartementet
Postboks 8112 DEP.
0032 Oslo

Deres ref./deres dato:

/

Vår ref.:

2006/501/SONO

Arkivkode:

024

Dato:

27.09.2006

Høring - NOU 2006:7 - Det lokale folkestyret i endring. Om deltaking og engasjement i lokalpolitikken

Saken er behandlet i Enebakk kommunestyre 25.09.2006, sak nr. 058/06.

De underrettes med dette om at kommunestyret enstemmig sluttet seg til merknader/forslag til uttalelse som framgår av vedlagte saksframlegg.

Med vennlig hilsen

Sonja Nordhagen
avdelingsleder

ENEBAKK KOMMUNE**Saksframlegg**

Saksnr.: 2006/501

Arkivkode: 024

Saksbehandler: Sonja Nordhagen

Utvalgsaksnr.:	Utvalg:	Møtedato:
58/06	Kommunestyret	25.09.2006

Høring – NOU 2006:7 - Det lokale folkestyret i endring. Om deltaking og engasjement i lokalpolitikken

Vedlegg: Kap. 1 – Hovedkonklusjoner, mandat, sammensetning

Dokumenter som ikke er vedlagt: NOU 2006:7

RÅDMANNENS INNSTILLING:

Rådmannen anbefaler at det gis uttalelse til NOU 2006:7 i tråd med nedenstående merknader/uttalelse.

Saksprotokoll for Kommunestyret - 25.09.2006**Behandling:**

Jorunn Buer, AP, foreslo at vedtaket gis følgende ordlyd:

”Enebakk kommunestyre gir uttalelse til NOU 2006:7 i tråd med nedenstående merknader/uttalelse.”

Votering: Forslaget fra Jorunn Buer enst. vedtatt.

VEDTAK:

Enebakk kommunestyre gir uttalelse til NOU 2006:7 i tråd med nedenstående merknader/uttalelse.

SAKSUTREDNING:**Sammendrag**

Det anbefales at det gis uttalelse til NOU 2006:7 som det framgår av nedenstående merknader/uttalelse.

Bakgrunn

NOU 2006:7 er mottatt til høring.

Saksopplysninger

Ovennevnte NOU er sendt bl.a. kommunene til høring med frist 01.10.2006.

Lokaldemokratikommisjonen har hatt i oppdrag å analysere og vurdere vikårene for- og utformingen av lokaldemokratiet. Mandatet er to-delt og presentert i to off. utredninger. Den første, NOU 2005:6 Samspill og tillit, har vi ikke uttalt oss om. I denne foreslår kommisjonen flere tiltak for å nå målet om øket deltaking/engasjement i lokalpolitikken:

- Grunnlovfesting av det lokale selvstyre
- Større frihet for kommunene i skattepolitikken
- Tiltak for å styrke samspillet mellom kommunesektoren og staten.

I NOU 2006:7 presenteres kommisjonens arbeid med den andre delen av mandatet; Måten lokaldemokratiet kommer til uttrykk på i de enkelte lokalsamfunn. Kommisjonens framlegg og vurderinger framkommer i fire kapitler.

1. Et lokaldemokrati under press?

Valgdeltakelse

Det er redegjort for utviklingen i valgdeltakelse i Norge og en del andre land. Kommisjonen mener det sviktende frammøtet i lokalvalgene representerer en spesiell utfordring, men at det er positivt at det ser ut til at det er politikken selv og ikke rammene rundt som har mest å si for frammøtet ved valg.

Hovedkonklusjoner	Merknader/uttalelse
Et flertall understreker at kommunene og lokalpolitikkerne har ansvar for å sette saker på dagsorden som opptar folk og for å tydeliggjøre de lokale politiske alternativene. Et mindretall mener det er viktig og tydeliggjøre de politiske forskjellene.	Vi slutter oss til flertallets konklusjon.
Et flertall i kommisjonen går inn for at gjeldende ordning med felles valgdag for kommunestyrevalg og fylkestingsvalg videreføres. Et mindretall går inn for felles valgdag for stortings-, fylkestings- og kommunestyrevalg, og mener felles valgdag er ett av få tiltak som vil øke valgdeltakingen. Et annet mindretall går inn for felles valgdag for stortingsvalg og fylkes-/regionvalg, men kommunestyrevalgene holdes etter dagens ordning.	Felles valgdag for kommunestyre- og fylkestingsvalg er vel innarbeidet. Dersom også stortingsvalg skulle holdes samtidig, vil det bli vanskelig å håndtere gjennomføringen lokalt. Det blir neppe større valgdeltakelse ved kommunestyrevalgene om fylkestingsvalget legges sammen med stortingsvalget. Vi slutter oss derfor til flertallets konklusjon.
Et flertall i kommisjonen går inn for å opprettholde gjeldende stemmerettsalder (bør følge myndighetsalderen, som i dag er 18 år) Et mindretall går inn for at stemmerettalderen settes til 16 år ved lokalvalg.	Vi slutter oss til at stemmerettsalder bør følge myndighetsalder.

2. Politiske partier, lokalpolitisk rekruttering og representativitet.

Situasjonen for det representative lokaldemokratiet

Det slås fast at de politiske partiene har vært – og er fortsatt en av de viktigste aktørene i lokaldemokratiet. I Norge, som i de fleste andre land, er det et ideal om at folkevalgte organ

skal være sosialt representative. Til tross for at det er satt stort fokus på dette i partienes rekrutteringsarbeid, er resultatet at kommunestyre/fylkesting ikke er sosialt representative.

For kommisjonen utgjør de politiske partiene grunnpilarene i det representative demokrati.

Hovedkonklusjoner	Merknader/uttalelse
Kommisjonen utfordrer de politiske partiene å ta enda større ansvar for å engasjere innbyggerne i partiarbeid. Dette for å sikre det representative demokrati også i framtida. Større økonomiske ressurser for å fremme det lokalpolitiske arbeidet er et nødvendig virkemiddel, som for eksempel øket stemmestøtte til lokale lister og politiske partier.	Vi slutter oss til utfordringen til de politiske partiene. Når det gjelder økte økonomiske ressurser, så er vi ikke sikre på om dette vil ha noen effekt. I tilfelle må staten øke sine satser til partiene lokalt. Vi viser i den forbindelse til de betydelige ressursene partiene sentralt har opparbeidet seg og bruken av disse midlene. Det bør være mer samsvar mellom tilskudd til sentrale og lokale partiorganisasjoner.
Flertallet foreslår at gjeldende regler for å stille liste blir videreført, men med den endring at ei lokal liste som har vært representert i kommunestyret, vil kunne stille ved neste valg uten underskrifter (samme regler som for de registrerte partiene). Et mindretall støtter flertallet, men foreslår at kravet til underskrifter for å kunne stille liste ved lokalvalg reduseres fra 2% til 1% av de stemmeberettigede.	Vi slutter oss til flertallets konklusjon.
Et mindretall foreslår at det som et virkemiddel i rekrutteringsarbeidet innføres skattefradrag for medlemskontingent i politiske partier slik som det nå er for fagforeningskontingent.	Kontingenten i politiske partier er neppe av en slik størrelsesorden at dette vil ha noen effekt.
Et annet mindretall mener det bør arbeides aktivt for å hindre at medlemstallet i partiorganisasjonene faller ytterligere ved å oppfordre Regjeringen til å sette ned en arbeidsgruppe som skal foreslå tiltak for å motvirke utviklingen.	Vi mener at det har vært mange arbeidsgrupper/kommisjoner o.a. i virksomhet på dette området de senere år. Det bør i første rekke være partiene selv som griper tak i denne utfordringen.

3. Påvirkning gjennom valg

Alternative deltakingskanaler og lokaldemokrati

Kommisjonen ser det som positivt at innbyggernes politiske engasjement har øket, og mener det ikke nødvendigvis er motsetning mellom individuelt saksorientert politisk engasjement og politisk arbeid innenfor rammene av det representative lokaldemokratiet. Kommisjonene har drøftet lokale folkeavstemminger, ny teknologi og brukerdemokrati.

Hovedkonklusjoner	Merknader/uttalelse
Flertallet ser på det representative demokrati som fundamentet for det lokale folkestyre. Bindende folkeavstemminger vil representere et brudd med dette prinsippet og gjøre det vanskeligere å utforme en helhetlig lokalpolitikk. Flertallet mener den	Vi slutter oss til flertallets konklusjoner.

Hovedkonklusjoner	Merknader/uttalelse
<p>eksisterende ordningen med rådgivende folkeavstemninger fungerer tilfredsstillende. Flertallet går heller ikke inn for en ordning der mindretallet i kommunestyre/fylkesting kan kreve folkeavstemming i saker som behandles i disse organene.</p> <p>Mindretallet mener at det er behov for lovregulering på dette feltet. Det vises til at det ofte kan komme opp saker som kommunestyre/fylketing kan ha problemer med å avgjøre og ta ansvar for.</p> <p>Mindretallet mener derfor at kommuner som ønsker det skal ha anledning til å gjennomføre bindende folkeavstemninger (unntatt er saker som gjelder minoriteters levevilkår eller saker som kan ha konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter). Når det gjelder initiativretten, så mener man at terskelen bør være høy.</p>	
<p>Kommisjonen understreker at innbyggerinitiativretten er en ny og viktig kanal, også for de unge. Kommisjonen mener at det ikke bør innføres høyere terskler for innbyggerinitiativ enn det som gjelder i dag.</p>	Vi slutter oss kommisjonens konklusjon.
<p>Kommisjonen mener kommunale nettsider er et viktig redskap for kommunene for å levere gode tjenester og komme i dialog med innbyggerne.</p> <p>Kommisjonen peker på at den nye teknologien er et viktig virkemiddel for å sikre åpne prosesser i kommunene.</p> <p>Kommisjonen mener også at bruk av IKT i lokalforvaltningen kan medvirke til bedre kommunal service, og peker på enkelte IKT-baserte tiltak som gjør det enklere å følge med i den lokalpolitiske debatten.</p>	Vi slutter oss kommisjonens konklusjon.
<p>Kommisjonen mener det er et positivt trekk ved lokaldemokratiet at engasjementet er stort blant innbyggerne. Kommisjonen ber om en vurdering av om det kan bli etablert en database for hele landet om innbyggernes syn på lokaldemokrati i egen kommune. Denne må utformes slik at kommuner kan sammenligne seg i forhold til situasjonen for lokaldemokratiet.</p>	Vi slutter oss til kommisjonens konklusjon.
<p>Kommisjonen ser på deltaking blant de unge som en spesiell utfordring. Kommisjonen peker på at når kommunene tar i bruk</p>	Vi slutter oss til kommisjonens konklusjon.

Hovedkonklusjoner	Merknader/uttalelse
<p>ordning med ungdomsråd, bør dette formaliseres i større grad enn nå. Deltaking bør begrenses til unge under 18 år, og kommunen bør sørge for at det føler ressurser med ordning. Kommisjonen peker på at det ikke er til hinder i lovverket for å velge unge under 18 år til medlemmer i råd/utvalg. Kommisjonen mener også at skolen bør ta større ansvar for demokratiopplæringen blant de unge, og viser til at innbyggerinitiativordning er en viktig ny kanal for politisk deltaking også for de unge.</p>	
<p>Kommisjonen ser at ulike former for brukerdemokrati kan komme på tvers av det tradisjonelle representative demokrati. Det vises til at både eldreråd og representasjonsordning for funksjonshemmede er lovfestede organ. Flertallet mener at det må være opp til kommunene selv å etablere slike råd og foreslår at disse ikke lenger blir lovfestet. Et mindretall deler flertallets syn når det gjelder eldreråd, men vil fremdeles at et egen representasjonsordning for funksjonshemmede skal være lovfestet. Et annet mindretall støtter ikke forslaget om å utvikle eldreråd og representasjonsordning for funksjonshemmede.</p>	<p>Vi slutter oss til flertallets konklusjon.</p>

4. Kommunal organisering, kommunal selskapsdanning og frivillige organisasjoner

Når det gjelder spørsmålet om kommunal organisering mener kommisjonen at det er viktig med et mangfold av organisasjonsmodeller tilpasset kommunale forutsetninger og utfordringer. Omorganiseringstiltak som legger bedre til rette for politisk engasjement og deltakelse vil kunne være positive bidrag i retning av demokratireformer i lokalpolitikken.

Kommisjonen er opptatt av at det stor grad må være opp til kommunene å vurdere hvordan de skal trekke vekslers på lokale organisasjoner i utviklingen av lokaldemokratiet.

Hovedkonklusjoner	Merknader/uttalelse
<p>I spørsmålet om direktevalg av ordfører er flertallet i kommisjonen positiv til ordningen, og ønsker at kommunene selv kan velge om man vil ha direktevalg eller ikke. Flertallet mener likevel at det er en forutsetning at den direktevalgte ordføreren får tildelt mer myndighet enn i dag. Et mindretall er også positiv til direkte valg av ordfører, men at det skal være opp til kommunene selv å avgjøre hvor stor myndighet vedkommende skal få.</p>	<p>Det vises til behandling av høringssak 62/05 - Endringer i kommuneloven i kommunestyret 31.10.2005. Av høringen framgår det at det foreslås å åpne for direktevalg av ordfører.</p> <p>Vi slutter oss til flertallets konklusjoner.</p>

Hovedkonklusjoner	Merknader/uttalelse
<p>Et annet mindretall er prinsipielt motstander av direktevalgt ordfører. De mener en slik ordning vil medføre ytterligere utydeliggjøring av ansvarsforholdene i lokalpolitikken. Et slikt valg fører til et stort personfokus, maktkonsentrasjon og svekker det representative demokratiet og partiene/ De lokale listenes rolle.</p>	
<p>Veksten for kommunale aksjeselskap, interkommunale selskap og kommunale foretak har vært enorm de senere år. Kommisjonen mener at det er viktig at kommunene har frihet i spørsmål om kommunal organisering og at dette også omfatter ulike kommunale selskapsformer. Mindretallet vurderer den kommunale selskapsdanningen problematisk i forhold til de demokratiske prosessene. Medlemmene mener den økte bruken svekker den politiske styringen og kontrollen, og vil føre til øket fragmentering, utydeliggjøring av ansvar og unødvendig byråkratisering.</p>	<p>Det bør være opp til kommunene selv å velge sin organisering. Vi slutter oss til flertallets konklusjoner.</p>
<p>Kommisjonen mener det knytter seg utfordringer til den store veksten i fristilte selskap som kommunene engasjerer seg i. Bakgrunnen for dette er at kunnskapsgrunnlaget bare sier noe om veksten i kommunale selskap, men ikke særlig om hvilket ansvar og myndighet kommunene og politikerne etter hvert står tilbake med. Kommisjonen ønsker å få kartlagt dette og ikke minst hvordan lokalpolitikere selv opplever den økende selskapsdanningen lokalt.</p>	<p>Vi slutter oss til kommisjonens konklusjoner.</p>
<p>Når kommunene først har valgt å ta i bruk ulike selskapsformer, er kommisjonen opptatt av at kommunene tar rollen som eier på alvor. For å sikre demokratisk styring, kontroll og innsyn er det avgjørende at kommunene er bevisst sitt ansvar som eier. Her kan kommunene både ta i bruk de styringsmekanismene som er innebygd i de ulike styringsformene, men kan i tillegg utvikle egne styringsmekanismer. Kommunene kan utvikle en egen eierstrategi, legge fram eiermelding til politisk behandling, arrangere eiermøter og klarlegge politikernes rolle overfor selskapet.</p>	<p>Vi slutter oss til kommisjonens konklusjoner.</p>
<p>Når det gjelder samarbeidsrelasjoner, er det mellom annet utviklet slike overfor de</p>	<p>Vi slutter oss til kommisjonens konklusjoner.</p>

Hovedkonklusjoner	Merknader/uttalelse
<p>frivillige organisasjonene i kommunene. Her har utviklingen vist en styrking av frivillige organisasjoner med sterkt lokalt fotfeste. De frivillige organisasjonene yter et viktig bidrag til kommunene og lokaldemokratiet. De er arenaer for trening i demokrati og utgjør en viktig ressurs, ikke minst for rekruttering til folkevalgte organ. Kommisjonen er opptatt av at det skal være kanaler mellom kommunene og det sivile samfunnet. Det frivillige organisasjonslivet er en viktig kanal for slik kontakt. Kommisjonen ønsker at kommunene legger til rette for et levende organisasjonsliv lokalt.</p>	
<p>Utviklingen stiller staten overfor nye utfordringer når det gjelder å gi støtte til frivillige organisasjoner. Det lokale organisasjonslivet som har svak eller ingen tilknytning til nasjonale organisasjoner, bør i større grad nyte godt av statlige ressurser som i dag kommer det frivillige organisasjonslivet med sterke nasjonal forankring til gode. I dag skjer store deler av fordelingen på sentralt hold gjennom det sentrale leddet i de frivillige organisasjonene. Dette kan gi dårlig samsvar mellom lokale behov og faktisk tildeling. KS velferdsutvalg hadde i KOU 2003:3 et forslag om at kommunene i større grad enn i dag skulle stå for fordelingen av statlige midler til lokale organisasjoner. Kommisjonen slutter seg til en slik løsning som også vil bidra til en samordning av tilskuddsordningene.</p>	<p>Vi slutter oss til kommisjonens konklusjoner</p>

Vurderinger

Rådmannen anbefaler at det gis uttalelse i tråd med ovennevnte merknader/uttalelse.